

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Філологічний факультет
Катедра загального мовознавства

МАТЕРІАЛИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка» та
в Львівському науково-дослідному інституті судових експертиз
Міністерства юстиції України

студентки II курсу магістратури
філологічного факультету
групи ФЛЛm-21
Костельної Лілії
Перевірила:
професор катедри
загального мовознавства
Мацюк Галина Петрівна

ЗМІСТ

Звіт про проходження практики	3
Щоденник практики	6
Тексти	8
Дослідження з метою проведення семантико-текстуальної експертизи у ..	14
справі про захист честі і гідності	14
Словник термінів експерта-лінгвіста	20

Звіт про проходження практики

Місце проходження практики: Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК), Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України

Місце проходження практики:

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК), Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України (ЛНДІСЕ).

Керівник практики:

професор кафедри загального мовознавства Мацюк Галина Петрівна.

Тривалість практики:

01.09.2025 – 26.09.2025 р.

За період проходження виробничої практики з 01.09.2024 р. по 28.09.2024 р. виконала програму практики в повному обсязі.

Під час проходження практики в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК), Львівському науково-дослідному інституті судових експертиз (ЛНДІСЕ) та в межах виробничої практики за темою магістерського дослідження було виконано такі завдання:

1. Ознайомилася з фаховою літературою з текстотворення, прагматики, соціолінгвістики та лінгвоекспертології, що становлять теоретичну базу майбутнього магістерського дослідження.
2. Детально вивчила напрями діяльності МІОКу, його освітні та інформаційні ресурси: офіційний сайт, сторінки в соціальних мережах.
3. Прослухала лекції та взяла участь у практичних заняттях зі створення навчального контенту для вивчення української мови як іноземної, зокрема ознайомилася з вимогами Державного стандарту української мови для рівнів А1–С1.
4. Дізналася про особливості написання інформаційних і науково-популярних дописів для соціальних мереж, новинних повідомлень і репортажів на сайт, а також про вимоги до стилістики навчальних текстів.
5. Ознайомилася з організацією і напрямками діяльності ЛНДІСЕ, основними видами судових лінгвістичних експертиз: семантико-текстуальних, авторознавчих, експертиз щодо мовної агресії, маніпуляцій і дифамації.

6. Відвідала лекцію про лінгвістичну експертизу у справах про захист честі, гідності та ділової репутації, ознайомила з алгоритмами проведення таких досліджень.
7. Спостерігала за практичною роботою експертів: аналізом судових матеріалів, складанням експертних висновків, оформленням довідок і таблиць результатів дослідження.
8. Виробила навички застосування теоретичних знань із прагматики, семантики та текстознавства до практичного аналізу мовних фактів у контексті лінгвоекспертизи.
9. У межах виробничої практики провела аналітичну роботу за темою магістерського дослідження «Кольористика в процесах текстотворення: концепт “ЧЕРВОНИЙ” у національно-мовній картині світу українців сучасних років»: здійснила добір і систематизацію мовного матеріалу, побудувала корпус текстів для аналізу, визначила методи дослідження.
10. Опрацювала наукові джерела, присвячені концептології, когнітивній семантиці та культурологічним аспектам мовної картини світу, узагальнила теоретичні підходи до аналізу кольороназв.
11. Удосконалила вміння вести науковий пошук, опрацьовувати емпіричний матеріал, структурувати магістерське дослідження, оформлювати бібліографічні списки та звітну документацію.
12. Розвинула професійні компетентності в галузі прикладної лінгвістики, комунікації та експертного аналізу текстів.

Результатом практики стало:

Результатом проходження практики в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК), Львівському науково-дослідному інституті судових експертиз (ЛНДІСЕ) та під час виробничої практики за темою магістерського дослідження стало:

- Наповнення офіційного сайту МІОКу репортажем про зустріч із Дмитром Лубінцем на тему: «Молодь, права людини та виклики війни: чому важливо знати міжнародне гуманітарне право».
- Підготовка текстів-анонсів для соціальних мереж про спікерів Наталку Цмоць, Мар'яну Савку, Марину Гримич, Олену Івановську, Аліма Алієва та Рінну Куллаа на Діалогову платформу «Українська мова: нові контексти буття».
- Написання есе на тему: «Чому мають вивчати українську мову як іноземну?».
- Написання навчальних текстів для студентів-іноземців рівнів А2, В1 і В2, присвячених постаті Василя Стуса.

- Проведення семантико-текстуальної експертизи у справах, пов'язаних із порушенням честі, гідності та ділової репутації.
- Укладання словника основних термінів лінгвіста-експерта з метою систематизації професійної термінології, уживаної в судово-лінгвістичній практиці.
- Аналіз реальних матеріалів судово-лінгвістичних експертиз та ознайомлення з процедурою підготовки офіційних експертних висновків у ЛНДІСЕ.
- Добір і систематизація мовного матеріалу для магістерського дослідження на тему «Кольористика в процесах текстотворення: концепт “ЧЕРВОНИЙ” у національно-мовній картині світу українців сучасних років».
- Проведення первинного аналізу корпусу текстів, укладення таблиць частотності та виявлення ключових контекстів реалізації концепту.
- Підготовка проміжних аналітичних висновків і формування структури магістерської роботи.

Висновок:

Практика в МІОК, ЛНДІСЕ та виробнича практика за темою магістерського дослідження стала важливим етапом професійного становлення, що поєднав теоретичні знання, набуті під час навчання, із практичними навичками лінгвістичної, експертної та контентної діяльності.

У процесі проходження практики було поглиблено знання з текстотворення, прагматики, лінгвоекспертології, когнітивної семантики, засвоєно методики проведення семантико-текстуальних експертиз і підготовки публікацій для освітньо-культурних ресурсів. Практична робота в МІОК сприяла розвитку комунікативної компетентності, уміння працювати з навчальними та інформаційними текстами різних жанрів, дотримуючись норм сучасної української літературної мови. Досвід, отриманий у ЛНДІСЕ, дав змогу усвідомити роль мови як інструменту правової комунікації та важливість лінгвістичної експертизи в захисті честі, гідності й репутації людини.

Виробнича практика забезпечила поглиблення науково-дослідницьких умінь, формування цілісного бачення концептуального аналізу мовних одиниць і практичну реалізацію теми магістерської роботи «Кольористика в процесах текстотворення: концепт “ЧЕРВОНИЙ” у національно-мовній картині світу українців сучасних років».

Щоденник практики

Місце проходження практики – Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України.

Керівник практики – професор катедри загального мовознавства Мацюк Галина Петрівна

Тривалість практики – 01.09 – 28.09. 2025 р.

1. Практика в МІОК (01.09–05.09.2025)

<p>01.09.2025 – Ознайомлення з інструкцією безпеки під час проходження виробничої практики. Зустріч з деканом факультету Р. О. Крохмальним та професором катедри загального мовознавства Г. П. Мацюк стосовно проходження практики в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою.</p>
<p>02.09.2025 – Зустріч із директором МІОКу І. М. Ключковською та старшими науковими співробітниками МІОКу О. Трумко та О. Горда. Погодження обсягу завдань практики з текстотворення. Прослухала вступну лекцію щодо створення навчального контенту з української мови як іноземної, ознайомила з Державним стандартом української мови для рівнів А1–С1.</p>
<p>03.09.2025 – Підготовка текстів-анонсів для соціальних мереж про спікерів Наталку Цмоць, Мар'яну Савку, Марину Гримич, Олену Івановську, Аліма Алієва та Рінну Куллаа на Діалогову платформу «Українська мова: нові контексти буття». Написання есе на тему: «Чому мають вивчати українську мову як іноземну?».</p>
<p>04.09.2025 – Зустріч із Дмитром Лубінцем на тему: «Молодь, права людини та виклики війни: чому важливо знати міжнародне гуманітарне право». Робота над репортажем.</p>
<p>05.09.2025 – Написала навчальні тексти для студентів-іноземців (рівні А2, В1, В2) про постать Василя Стуса, здійснила мовностилістичне редагування текстів.</p>
<p>08.09.2025 – Зустріч із судовим експертом Київського відділення ЛНДІСЕ МІОУ Анною Касанюк та прослухала лекцію на тему: «Судова</p>

лінгвістична (семантико – текстуальна) експертиза у справах, пов’язаних із захистом честі, гідності та ділової репутації.
09.09.2025 – Ознайомилася з організаційною структурою та основними напрямками діяльності ЛНДІСЕ, видами судових лінгвістичних експертиз.
10.09.2025 – Вивчала методики проведення семантико-текстуальних і авторознавчих експертиз, аналізувала приклади судових матеріалів.
11.09.2025 – Склала словник основних термінів лінгвіста-експерта, систематизувавши професійну термінологію.
12.09.2025 – Виконала семантико-текстуальну експертизу з питань порушення честі, гідності та ділової репутації, підготувала короткий висновок і звіт про результати роботи.
15.09.2025 – Визначила мету, об’єкт, предмет і методи дослідження для магістерської роботи на тему «Кольористика в процесах текстотворення: концепт “ЧЕРВОНИЙ” у національно-мовній картині світу українців сучасних років».
16.09.2025 – Розпочала добір мовного матеріалу з художніх, публіцистичних та інтернет-джерел для створення корпусу текстів.
17.09.2025 – Систематизувала відібраний матеріал, створила таблицю контекстів уживання концепту «червоний».
18.09.2025 – Опрацювала наукові джерела з когнітивної семантики та концептології.
19.09.2025 – Провела попередній аналіз мовного матеріалу, виокремила лексико-семантичні групи кольороназв.
22.09.2025 – Узагальнила результати спостережень, виявила асоціативні та оцінні компоненти концепту «червоний» у сучасній мовній свідомості.
23.09.2025 – Оформила результати дослідження у вигляді таблиць, підготувала проміжний висновок до розділу 2 магістерської роботи.
24–26.09.2025 – Відредагувала текст напрацьованих матеріалів, склала звіт про результати виробничої практики та представила напрацювання на консультації з науковим керівником.
07.10.2025 – Захист практики.

Тексти

Молодь і права людини в умовах війни: відкрита зустріч з Уповноваженим ВРУ Дмитром Лубінцем у Львівській політехніці

4 вересня 2025 року у стінах Національного університету «Львівська політехніка» відбулася відкрита зустріч із Дмитром Лубінцем – Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, доктором філософії, членом Постійної делегації у Парламентській асамблеї ЄС – «Східні сусіди». Подію ініціював Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК). Тема зустрічі — «Молодь, права людини та виклики війни: чому важливо знати міжнародне гуманітарне право».

З вітальним словом виступила директорка МІОКу Ірина Михайлівна Ключковська. Вона підкреслила, що діяльність Омбудсмана сьогодні є стратегічно важливою, адже за кожним публічним рішенням стоїть величезна щоденна праця з тисячами конкретних людських історій.

До учасників зустрічі звернулася і ректорка Львівської політехніки Наталія Шаховська. Вона наголосила, що Дмитро Лубінець у своїй роботі ухвалює рішення, які безпосередньо впливають на долю держави, та подякувала йому за готовність відверто обговорювати складні теми зі студентською молоддю.

У своєму виступі Дмитро Лубінець зосередився на ключових аспектах міжнародного гуманітарного права та практичному досвіді його застосування в умовах війни. Він розповів про механізми повернення полонених, підтримку внутрішньо переміщених осіб, захист прав людей з інвалідністю та представників національних меншин. Окрему увагу спікер приділив відповідальності кожного громадянина у правовій державі:

«У Конституції закріплені не лише права, а й обов'язки. Коли кожен громадянин усвідомить це й почне діяти в межах закону — зміниться вся країна», — наголосив Омбудсман.

Зустріч викликала жвавий інтерес у студентів та викладачів. Вони мали змогу поставити запитання, що стосувалися не лише теми прав людини під час війни, а й ширшого бачення майбутнього України в європейському просторі.

Подія стала нагадуванням про те, що знання й дотримання міжнародного гуманітарного права — це не лише сфера юристів чи політиків, а щоденна реальність, яка визначає гідність і безпеку кожного українця.

Діалогова платформа «Українська мова: нові контексти буття»

1. Наталка Цмоць

Надзвичайна і повноважна посолка Канади в Україні

Наталка Цмоць — дипломат українського походження, яка з 2023 року очолює дипломатичне представництво Канади в Україні. Вона здобула освіту в Університеті Торонто за спеціальністю «антропологія», має досвід роботи у сфері судової антропології, а згодом перейшла на дипломатичну службу. Працювала в міжнародних програмах розвитку, зокрема у сфері демократії, прав людини та безпеки. В Україні Наталка Цмоць активно підтримує проекти, спрямовані на освітню співпрацю, культурну дипломатію та розбудову інфраструктури. Її діяльність — це приклад синтезу академічної підготовки, дипломатичного досвіду та особистої відданості ідеалам свободи.

- Друзі, знайомимо вас із Наталкою Цмоць — надзвичайною і повноважною посолкою Канади в Україні. Вона поєднала антропологічну освіту з дипломатичною кар'єрою і сьогодні є важливим голосом підтримки України на міжнародній арені. Наталка Цмоць — дослідниця мови й культури.

17 жовтня. МІОК. Не пропустіть!

2. Мар'яна Савка

Поетеса, головна редакторка «Видавництва Старого Лева»

Мар'яна Савка — українська поетка, дитяча письменниця, перекладачка та культурна діячка. Вона є співзасновницею та головною редакторкою «Видавництва Старого Лева», яке стало символом сучасної української книжкової культури. Авторка понад двадцяти книжок, її поезія перекладена багатьма мовами світу. Членкиня українського PEN, лауреатка численних літературних премій. Мар'яна Савка поєднує письменницьку творчість із музичною діяльністю (гурт «Тріо Мар'яничі»), активно підтримує культурні ініціативи й формує інтелектуальний ландшафт сучасної України.

- Вона створила «Видавництво Старого Лева» і подарувала українській культурі десятки книжок, які читають у всьому світі. Мар'яна Савка — поетка,

письменниця і справжня амбасадорка слова. Мар'яна Савка — поетка і співзасновниця «Видавництва Старого Лева». Приєднуйтеся 17 жовтня!

3. Марина Гримич

Письменниця, докторка історичних наук, директорка видавництва «Дуліби»

Марина Гримич — знана українська письменниця й науковиця, докторка історичних наук, кандидатка філологічних наук. Вона є директоркою видавництва «Дуліби» та членкинею українського PEN. У своїй творчості Марина Гримич поєднує академічний аналіз із художнім словом, розкриваючи складні соціокультурні процеси крізь призму історії та сучасності. Авторка численних романів, наукових праць, монографій. Її книги здобули визнання як серед фахівців, так і серед широкого читацького загалу.

- Письменниця і науковиця, яка поєднує художнє слово з академічною точністю. Марина Гримич — це історія, культура і сучасність в одній особі.

4. Олена Івановська

Фольклористка, докторка філологічних наук, уповноважена із захисту державної мови

Олена Івановська — докторка філологічних наук, професорка, фольклористка, багаторічна завідувачка кафедри фольклористики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Авторка понад сотні наукових праць, присвячених українській усній традиції та культурній пам'яті. У липні 2025 року призначена на посаду Уповноваженої із захисту державної мови. Її діяльність поєднує академічну глибину та суспільну місію: вона досліджує український фольклор і водночас активно дбає про сучасну мовну політику, відстоюючи право громадян на рідну мову.

- Фольклористка і мовна захисниця. Олена Івановська досліджує традиції і водночас відстоює право українців на рідну мову.

17 жовтня. Долучайтеся!

5. Алім Алієв

Журналіст, правозахисник, культурний діяч, заступник генерального директора Українського інституту

Алім Алієв — журналіст, правозахисник, культурний менеджер, співзасновник ініціатив «КримSOS» та «Кримський Дім». З 2019 року обіймає посаду заступника генерального директора Українського інституту.

Він є автором і координатором низки культурних і освітніх проєктів, спрямованих на збереження кримськотатарської ідентичності й утвердження українсько-кримськотатарського діалогу. Засновник літературного конкурсу

«Кримський інжир», упорядник антологій кримськотатарської літератури. Діяльність Алієва поєднує журналістику, правозахист та культурну дипломатію.

- Правозахисник і культурний менеджер, який створює міст між Україною та Кримом. Алім Алієв — це голос свободи і пам'яті. Алім Алієв — культурний менеджер і співзасновник КримSOS.

6. Рінна Куллаа

Дослідниця, викладачка Університету Тампере (Фінляндія)

Рінна Куллаа — фінська історикиня, доцентка Університету Тампере, дослідниця міжнародних відносин та української державності. Викладає курс «Історія України: державність та ідентичність», активно залучена до проєктів, що протидіють російській дезінформації в академічному просторі Європи. Її наукові студії спрямовані на аналіз глобальних політичних процесів XX–XXI століть, а також на розуміння ролі України у міжнародному контексті. Куллаа є прикладом науковиці, яка поєднує дослідження з громадянською відповідальністю.

- Фінська дослідниця, яка відкриває світові правдиву історію України. Рінна Куллаа говорить про ідентичність, державність і наше майбутнє. Рінна Куллаа — професорка з Фінляндії, яка досліджує історію та культуру Східної Європи.

Есе

Українська мова: голос свободи у світі

У сучасному глобалізованому світі знання мов відкриває двері до культур, історій і нових смислів. Українська мова — одна з найбільших слов'янських мов, якою розмовляють понад 40 мільйонів людей. І сьогодні вона набуває особливого значення для світу.

По-перше, вивчення української мови допомагає краще зрозуміти унікальну культуру та літературу. Твори Шевченка, Лесі Українки, Франка розкривають глибину національного характеру, а сучасні письменники — зв'язок України з європейським і світовим простором.

По-друге, українська мова є мовою народу, який у XXI столітті бореться за свободу і право на власну ідентичність. Знання цієї мови стає проявом солідарності з демократичними цінностями.

По-третє, вивчення української має практичний сенс: Україна розвиває міжнародне партнерство, стає привабливим освітнім та економічним простором.

Отже, українська мова — не лише інструмент спілкування. Це ключ до культури, символ гідності та шлях до глибшого розуміння сучасного світу.

Василь Стус

Рівень А2

Василь Стус — український поет.

Він народився у 1938 році.

Стус писав вірші про людей і про Україну.

Він хотів, щоб українці жили вільно.

За свої слова Стуса не любила радянська влада.

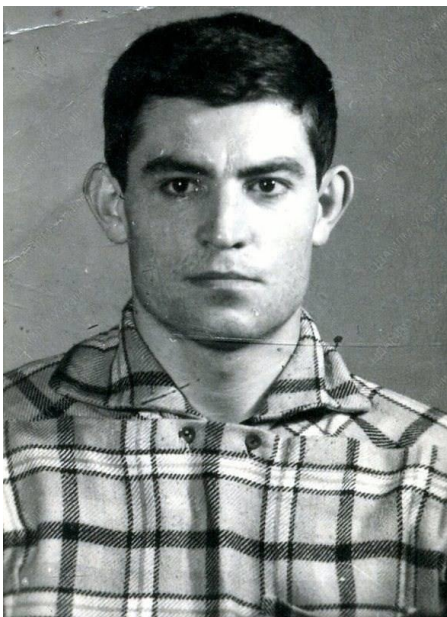
Його арештували і відправили у табір.

Поет помер у 1985 році.

Стуса пам'ятають як героя України.

Рівень В1

Василь Стус — відомий український поет і правозахисник. Він народився у

1938 році на Вінниччині. Після школи навчався у Донецькому університеті.

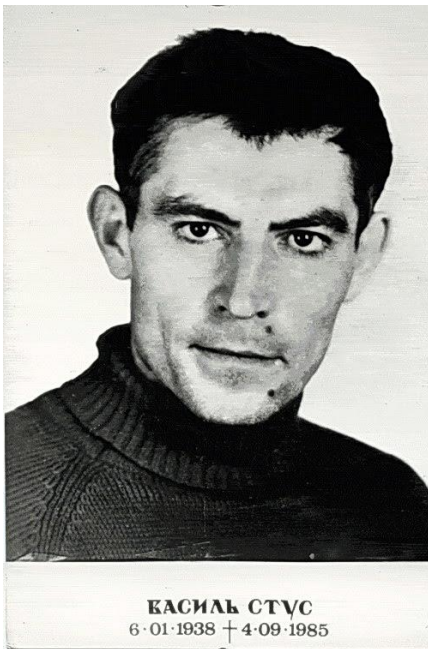
Стус писав вірші про любов до України, про свободу, про людську гідність.

Його поезія була чесною й глибокою. За свої переконання він потрапив у

конфлікт із радянською владою. Його кілька разів арештовували, забороняли друкувати твори.

Василь Стус помер у таборі в 1985 році. Пізніше його визнали одним із найважливіших поетів України та героєм, який віддав життя за правду.

Рівень В2

Василь Стус (1938–1985) — один із найвизначніших українських поетів і символ опору радянській системі. Народився у селянській родині на Вінниччині, закінчив філологічний факультет Донецького університету.

Стус належав до покоління шістдесятників — інтелектуалів, які прагнули оновлення української культури. Його поезія глибоко філософська, у ній звучать мотиви свободи, духовної боротьби, особистої відповідальності. Він перекладав світову класику, писав статті на захист прав людини.

Через активну громадянську позицію Стуса неодноразово переслідували. Він був заарештований, засуджений до таборів і заслання. У 1985 році поет помер у таборі на Уралі.

Сьогодні Василя Стуса вважають моральним авторитетом і символом незламності українського народу. Його творчість і постать надихають боротися за свободу й людську гідність.

Дослідження з метою проведення семантико-текстуальної експертизи у справі про захист честі і гідності

Дослідження №1

Коротко про справу: На офіційній сторінці у соціальній мережі Instagram Олени Зеленської був опублікований допис про оновлене харчування та посуд для навчальних харчоблоків. У коментарях під цим дописом користувач під іменем yourmodel1992 залишила коментар «Нічого Оленка прийде брехлива, лицемірка, в якої гроші понад усе і твій день» (цитата наводиться дослівно). Зазначений коментар став предметом дослідження в

контексті можливого порушення права на захист честі, гідності та ділової репутації фізичної особи.

Рис. 1 Скрін допису

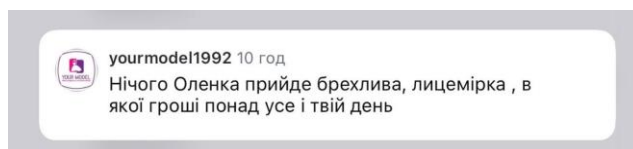

Рис. 2 Скрін коментаря

Алгоритм проведення семантико-текстуальної експертизи:

1. Загальна характеристика тексту (мова, стиль, жанр, адресат)

Досліджуваний текст подано українською мовою. Стилiстично вiн належить до розмовно-публiцистичного стилю, оскiльки поєднує емоцiйно забарвлену лексику, суб'єктивну оцiнку та звичнi для комунiкацiї у соцiальних мережах мовнi засоби.

Жанрово коментар квалiфiкується як коротке повiдомлення у цифровому середовищi (соцмережа Instagram), що є рiзновидом масово-комунiкативного тексту з iнтерактивною функцiєю.

Адресатом виступає широка аудиторія користувачів Instagram, а також безпосередньо конкретна особа, згадана у тексті — Оленка.

2. Наявність інформації щодо конкретної особи

У коментарі є чітка ідентифікація конкретної фізичної особи — Оленка (ім'я назване прямо). А саме – Олена Зеленська, так як цей коментар був опублікований під її дописом. Це дозволяє однозначно визначити адресата висловлювання.

3. Наявність негативної інформації щодо конкретної особи

У тексті міститься негативно оцінна інформація, яка формує негативний образ адресата: «**брехлива**», «**лицемірка**», «**в якої гроші понад усе**»

Розберемо значення цих слів:

БРЕХЛІВИЙ, а, е. [СУМ-11]

1. Який завжди говорить неправду; схильний брехати (в 1 знач.).
2. Який не відповідає правді, має в собі брехню; неправдивий.
3. Несправжній; нещирий.

ЛИЦЕМІРНИЙ, а, е. Який лицемірить, здатний лицемірити. [СУМ-11]

ПОНАД, рідко **ПОНАДІ**, **ПОНАДО**, прийм., з оруд. і знах. в. Сполучення з понад виражають:

Просторові відношення

1. Уживається при позначенні предмета, особи, місця: а) вище від яких міститься, рухається хто-, що-небудь, відбувається або поширюється щось б) вище за які спрямована дія. [СУМ-11]

Таким чином, коментар містить зневажливі вислови, які здатні принизити честь та гідність особи.

4. Форма вираження (оціночне судження чи фактичне твердження)

Висловлювання носить **характер оціночного судження**, оскільки:

слова «брехлива», «лицемірка» мають експресивне, суб'єктивне забарвлення. Твердження про пріоритет грошей («гроші понад усе») не може бути перевірене фактично, це лише суб'єктивна думка автора. Коментар не містить об'єктивно перевірюваних фактів, а відображає емоційне ставлення до особи.

Таким чином, аналізований коментар є **оціночним судженням із негативною конотацією**, що потенційно може завдати шкоди честі та гідності конкретної особи — Оленки (Олени Зеленської).

Дослідження №2

Коротко про справу:

На офіційній сторінці Президента України Володимира Зеленського у Facebook був опублікований допис про деталі контрнаступальних операцій на Донецькому напрямку та успіхи наших Збройних Сил України. У коментарях під цим дописом Николай Курков пише: «Та ти не зупиняєшся плювати на «наш народ» (((Дволика ти істота» (цитата наводиться дослівно). Зазначений коментар став предметом дослідження в

контексті можливого порушення права на захист честі, гідності та ділової репутації фізичної особи.

Рис. 3 Скрін допису

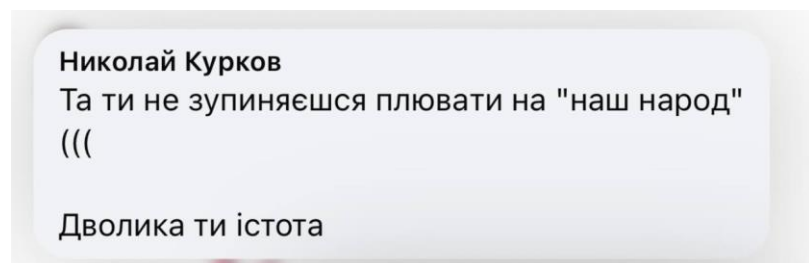

Рис.4 Скрін коментаря

Алгоритм проведення семантико-текстуальної експертизи:

1. Загальна характеристика тексту (мова, стиль, жанр, адресат)

Досліджуваний текст подано **українською мовою**. Стилістично належить до **розмовно-публіцистичного стилю**: емоційність, різкі оціночні слова, характерні для комунікації у соціальних мережах.

Жанрово це **короткий публічний коментар у цифровому середовищі**, що має інтерактивний характер.

Адресатом коментаря є широка аудиторія користувачів соцмережі, де розміщено повідомлення, та безпосередньо конкретна особа, якій висловлено претензії.

2. Наявність інформації щодо конкретної особи

Хоча ім'я Президента в тексті прямо не згадане, у контексті (коментар під його публікацією) ідентифікація є **однозначною**: звернення «ти» стосується саме Володимира Зеленського. Автор коментаря підписаний як «Николай Курков», що вказує на особу автора, але не впливає на ідентифікацію адресата.

3. Наявність негативної інформації щодо конкретної особи

У тексті міститься негативно оцінна інформація, яка формує негативний образ адресата: «ти», «не зупиняєшся», «плювати», «дволика», «істота»

Розберемо значення цих слів:

ТИ, тебе (з прийм.: від тебе, до тебе і т. ін.), займ. особ. 2 ос. одн.

Уживається при звертанні до однієї особи (звичайно близької, а також до будь-якої особи **в грубому, фамільярному плані**). [СУМ-11]

НЕ, част. запереч.

Уживається перед присудком для повного заперечення змісту висловленого. [СУМ-11]

ЗУПИНЯТИСЯ, яюся, яєшся, недок., ЗУПИНІТИСЯ, инюся, инишся, док.1. Переставати рухатися, припиняти свій рух; ставати, спинятися. [СУМ-11]

ПЛЮВАТИ, плюю, плюєш; наказ. сп. плюй; недок.

2. перен., розм. Виявляти щодо кого-, чого-небудь презирство, байдужість; зовсім не брати до уваги когось або щось. [СУМ-11]

ДВОЛІКИЙ, а, є, **ДВОЛІЦИЙ**, я, є.

1. Який має два лиця.

2. перен. Те саме, що [дволичний](#). [СУМ-11]

ДВОЛІЧНИЙ, а, є. Те саме, що [лицемірний](#). [СУМ-11]

ЛИЦЕМІРНИЙ, а, є. Який лицемірить, здатний лицемірити. [СУМ-11]

ІСТОТА, и, жін. Живий організм; людина, тварина.

// з означ. Людина, тварина як носій якоїсь властивості, якості тощо. [СУМ-11]

Ці вислови формують негативний образ адресата й можуть бути сприйняті як такі, що принижують його честь і гідність.

4. Форма вираження (оціночне судження чи фактичне твердження)

Коментар є **оціночним судженням**:

Метафора «плювати на наш народ» не підлягає фактичній перевірці;

«дволика істота» — експресивна оцінка, а не факт.

Отже, це суб'єктивна думка автора, а не перевірюване фактичне твердження.

Висновок

Коментар у соціальній мережі українською мовою спрямований на Володимира Зеленського як публічну особу та містить негативні оціночні судження, що виражають суб'єктивну критику і не містять перевірюваних фактів.

Дослідження №3

Коротко про справу:

На офіційній сторінці Сергія Притули у Instagram був опублікований допис присвячений його фонду, якому виповнилося 5 років. У коментарях під цим дописом girlygirl664 залишає коментар: «А ви Сергій повний ідіот. Не думала, що підтримуєте дурню. Назвіть хоч одну справу, яку до кінця довели ці шаражки,!!!!! Кого вони посадили?! Я жодного разу не пропустила ваші збори. А ви і дійсно корупціонер, який підтримав повністю корумповані компанії.ГАНЬБА ВАМ!!! Жодної копійки більше не дам» (цитата наводиться дослівно). Зазначений коментар став предметом дослідження в контексті можливого порушення права на захист честі, гідності та ділової репутації фізичної особи.

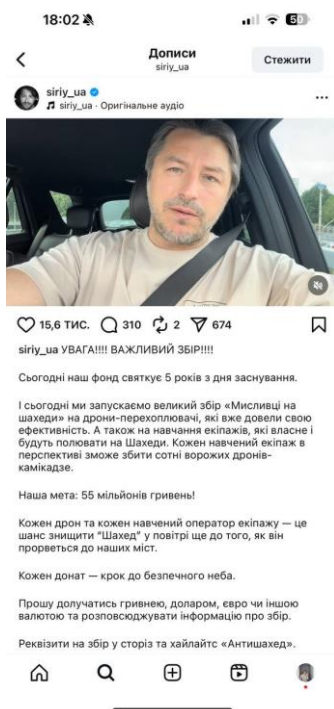

Рис. 5 Скрін допису Рис.6 Скрін коментаря

Алгоритм проведення семантико-текстуальної експертизи:

1. Загальна характеристика тексту (мова, стиль, жанр, адресат)

Досліджуваний текст подано українською мовою. Стилiстично вiн належить до розмовно-публіцистичного стилю із високим рiвнем емоційностi, експресивнi iнвективи, риторичнi запитання, багато знаків оклику.

Жанрово коментар кваліфікується як коротке повідомлення у цифровому середовищі (соцмережа Instagram), що є різновидом масово-комунікативного тексту з інтерактивною функцією.

Адресатом виступає широка аудиторія користувачів Instagram, а також безпосередньо конкретна особа, згадана у тексті — Сергій. Конкретна особа — Сергій Притула, український громадський діяч та волонтер. Контекст (коментар під його власним дописом).

2. Наявність інформації щодо конкретної особи

У коментарі прямо названо ім'я «Сергій», а контекст розміщення під дописом Сергія Притули дозволяє точно визначити, що висловлювання спрямоване саме на нього.

3. Наявність негативної інформації щодо конкретної особи

Текст містить низку різко негативних характеристик:

«ідіот», «дурню», «шарашки», «корупціонер», «ганьба»

Розберемо значення цих слів:

ІДІОТ, а, чол.

1. Людина, хвора на ідіотизм (у 1 знач.).

2. лайл. Дурень, недоумкувата людина.

Тлумачення із "Словника української мови"

ДУРЕНЬ, рня, ч. 1. розм. [Розумове обмежена](#), [тупа людина](#).

ШАРАШКА

Словник українського сленгу

(-и) ж.; жрм; несхвальн. Несолідне підприємство або організація, де можна трудитися суто символічно.

КОРУПЦІОНЕР, -а, ч. [Людина, причетна до корупції](#). Тлумачення із "Словника української мови"

ГАНЬБА́, и, жін.

1. Принизливе для кого-небудь становище.

2. Недобра слава; безчестя. [СУМ-11]

4. Форма вираження (оціночне судження чи фактичне твердження)

Вислови «повний ідіот», «дурню», «ганьба» є **оціночними судженнями**, які відображають суб'єктивну емоційну реакцію автора.

Фраза «ви й дійсно корупціонер, який підтримав повністю корумповані компанії» має вигляд фактичного твердження (звинувачення у вчиненні корупційних дій). Такі слова сприймаються як повідомлення про конкретний злочин, що підлягає перевірці й може мати юридичні наслідки.

Висновок

Коментар є публічним, українською мовою, з виразно негативним змістом та адресований конкретній особі — **Сергію Притулі**. Текст поєднує **оціночні судження** (емоційні образи, лайливі вислови) та **фактичні твердження** (звинувачення у корупції). Такі формулювання можуть впливати на честь, гідність і ділову репутацію особи, щодо якої вони висловлені.

Словник термінів експерта-лінгвіста

Для аналізу вибрали такі терміни: *поняття, експертиза, пресупозиція, судження, репутація, пролонгація, договір, аргумент, образа, честь*.

ПОНЯТТЯ

Тлумачний словник української мови: Одна із форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності.

Термінологічний словник: Спосіб розуміння та абстрактного уявлення результатів пізнання певної предметної галузі через усвідомлення істотних характеристик її об'єктів.

Енциклопедичний словник: Необхідна складова частина абстрактного мислення, яка є формою представлення дійсності у свідомості, відіграє важливу роль в процесі пізнання.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Поняття – це форма мислення, що відображає суттєві ознаки об'єкта дійсності, забезпечує узагальнення знань про нього та слугує засобом абстрактного представлення і розуміння предметної галузі.

ЕКСПЕРТИЗА

Тлумачний словник української мови: Розгляд, дослідження якої-небудь справи, якогось питання з метою зробити правильний висновок, дати правильну оцінку відповідному явищу.

Термінологічний словник: роду розгляд, дослідження якої-небудь справи, питання з метою зробити правильний висновок експерта.

Енциклопедичний словник: Фахове вивчення речових доказів чи фактів з метою з'ясування обставин і подання відповідних висновків (судова е., медична е., бухгалтерська е.)

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Експертиза – це фаховий розгляд і дослідження справи, питання або фактів з метою з'ясування обставин та формулювання обґрунтованого висновку або оцінки відповідного явища.

ПРЕСУПОЗИЦІЯ

Тлумачний словник української мови: Компонент смислу речення, що має бути істинним для того, щоб речення не сприймалося як некоректне за смислом.

Стійкий обсяг компетенції комуніканта, сформований у результаті життєвого досвіду, та умови мовної ситуації.

Термінологічний словник: фрагмент усвідомлюваного чи неусвідомлюваного (підсвідомого) колективного когнітивного простору.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Пресупозиція – це смислова передумова висловлювання, яка сприймається як істинна і необхідна для коректного розуміння речення, формуючи основу для інтерпретації комунікативного акту та спираючись на життєвий досвід і когнітивні знання учасників спілкування.

СУДЖЕННЯ

Тлумачний словник української мови: Думка про що-небудь, погляд на щось; виклад своїх думок, поглядів. Думка, в якій стверджується або заперечується що-небудь відносно предметів і явищ.

Термінологічний словник: форма мислення, в якій стверджується або заперечується що-небудь стосовно предметів і явищ, їхніх зв'язків і відношень.

Енциклопедичний словник: В логіці висловлювання, осмислений вираз, в якому визначається щось про щось, може бути правильним або хибним; с. може бути твердженням, запереченням чи припущенням.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Судження — це форма мислення, виражена у думці або висловлюванні, що стверджує або заперечує щось про предмети, явища, їхні зв'язки та відношення, і яка може бути оцінена як правильна або хибна.

РЕПУТАЦІЯ

Тлумачний словник української мови: Громадська думка про кого, що-небудь.

Термінологічний словник: Загальна думка про кого, що-небудь

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Репутація — це сукупність громадської або загальної думки про особу, організацію чи явище, що характеризує їхні дії, властивості або соціальний образ.

ПРОЛОНГАЦІЯ

Тлумачний словник української мови: Дія за значенням пролонгувати. Продовжувати термін чинності чого-небудь.

Енциклопедичний словник: Продовження терміну чинності (угоди, векселя і т.п.).

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Пролонгація — це дія або процес продовження терміну чинності документа, угоди чи зобов'язання на визначений або невизначений час.

ДОГОВІР

Тлумачний словник української мови: Взаємне зобов'язання, письмова або усна угода про права та обов'язки між державами, установами, підприємствами та окремими особами.

Енциклопедичний словник: Взаємне зобов'язання, письмова або усна угода про права та обов'язки між державами, установами, підприємствами та окремими особами.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Договір — це письмова чи усна угода між двома або більше сторонами, що встановлює їхні взаємні права й обов'язки та створює юридичні зобов'язання.

АРГУМЕНТ

Тлумачний словник української мови: Підстава, доказ, які наводяться для обґрунтування, підтвердження чого-небудь.

Термінологічний словник: Підстава, доказ, які наводяться для обґрунтування підтвердження чогось. 2) У логіці - істинне судження.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Аргумент — це підстава або доказ, що використовується для обґрунтування й підтвердження певної думки, твердження чи висновку.

ОБРАЗА

Тлумачний словник української мови: Зневажливе висловлювання, негарний вчинок і т. ін., що спрямовані проти кого-небудь і викликають у нього почуття гіркоти, душевного болю.

Юрислінгвістика: виражена в непристойній формі негативна оцінка особистості, що принижує її честь і гідність. О. підлягає регулятивам кримінального права як словесне діяння, що суперечить культурним традиціям і правилам поведінки, прийнятим у суспільстві. О. має на меті підкреслити негатив, часто неповноцінність, ущербність реципієнта та / або його невідповідність посадовим функціям, соціальному становищу та ін. О. також може бути вираженою у формі жестів (рухів тіла), що аналізується лінгвістом-експертом як екстралінгвальний фактор комунікації.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Образа — це вербальне чи невербальне висловлювання або дія, що містить зневажливу, принизливу оцінку особистості й спрямована на піддрив її честі та гідності, суперечить суспільним нормам та може мати юридичну відповідальність.

ЧЕСТЬ

Тлумачний словник української мови: Сукупність вищих моральних принципів, якими людина керується у своїй громадській і особистій поведінці.

Громадська, станова, професійна і т. ін. гідність людини. Добра, не заплямована репутація, авторитет людини, її чесне ім'я.

Термінологічний словник: категорія етики, що разом з категорією гідності розкриває історичні форми відношення людини до себе самої і відношення до неї з боку суспільства.

На основі визначень формуємо свою дефініцію:

Честь — це морально-етична цінність та суспільно визнана характеристика особи, що поєднує її внутрішнє усвідомлення власної гідності з бездоганною репутацією й авторитетом у суспільстві.

Юрислінгвістика: словник термінів і понять/ укладачі: Л. І Шевченко, Д. В.Дергач, Д. Ю. Сизонов, І. В.

Шматко/ За ред проф. Л. І. Шевченко. К., 2015.

Словник української мови: в 11 томах. Том 5, 1974. С. 253.

Філософський енциклопедичний словник. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ, 2002. С. 119

Універсальний словник-енциклопедія / за ред. академіка НАН України Мирслава Поповича.